

DLF Kongres 2024

29. og 28. oktober i Tivoli Congress Center

Merete Svalgaard Knuhtsen og Jesper Petersen, HLF's delegerede, var med til at stemme om en ændring af beslutningsprocessen om hovedforeningens lønstrategi, vedtægtsændringer, som blandt andet handlede om mulighed for at stille forslag til kongressen og ikke mindst et notat om en styrket lærerprofession. Notatet skal styrke og sikre DLF's formands mandat i kommende forhandlinger med stat, region og KL (kommunerne). Du kan læse nærmere om emnerne på de næste sider.

Faglig klub

I disse dage er næstformand Jesper Petersen rundt på storskolerne og taler om kongressen, lønpolitik og udsigterne til en ny lokal aftale i Helsingør.

Et af punkterne på kongressens dagsorden var 'En stærk lærerprofession'. Her kan du læse et uddrag af Baggrundsnotatet for dette punkt, som ligger til grund for Hovedstyrelsens forslag. Du kan læse om forslaget på side 4.

Danmarks Lærereforening har for nyligt afholdt regionale Skoleforumsmøder, hvor blandt andet lærerprofessionen er blevet drøftet.

Oplægsholderne talte om *en stærk lærerprofession under pres*. Forskere inden for skoleverdenen, (Stefan Hermann, Lene Tanggaard, Alexander Von Oettingen og Svend Brinkmann) har alle i deres analyse fremhævet betydningen og de negative effekter af målstyringen for folkeskolen og lærerprofessionen.

Samtidigt har de alle også (med lidt forskellige vinkler) pointeret, at presset fra målstyringsdiskursen, som opstod i 00'erne og 10'erne, de seneste år er blevet suppleret af et nyt pres, som afspejler nyere dominerende samfundsmæssige tendenser. Næmlig tendenserne til øget individualisering, styrket fokus på 'mit barns' trivsel samt en tendens til, at nogle forældre tilgår skolen med en mere 'kundeorienteret' tilgang end før. Professor Lene Tanggaard udtaler, at 'det dominerende fokus og sprog for læring og trivsel i skolen har fortrængt didaktikken og pædagogikken'.

Disse tendenser påvirker samfundets syn på skolens formål og dermed også synet på lærerprofessionen og lærerrollen. Derfor er det vigtigt, at vi husker hinanden på skolens formål, som blandt andet er beskrevet i folkeskolens formålsparagraf. Deres argument er, at et styrket fokus på folkeskolens formål vil kunne understøtte lærerrollen og dreje samfundets syn på lærerprofessionen i en mere positiv retning. Samtidigt skal lærerprofessionen i højere grad

end i dag 'turde' at tale om lærernes faglighed, skolens formål, fagenes indhold, dannelse, didaktik og pædagogik. (...)

Anerkendelse af lærerprofessionens værdi for samfundet

Kun 21% af lærerne i Danmark er enige i, at de er værdsat i samfundet, jvf OECD's undersøgelse om lærernes opfattelse af samfundets anerkendelse af lærerprofessionen. Oplevelsen af manglende samfundsmæssig anerkendelse står i kontrast til, at vi ved, at lærere kan gøre en stor forskel for eleverne i skolen og derved for samfundet. (...)

Lærerprofessionens vidensgrundlag

Der er i professionsforskningen enighed om væsentligheden i, at en stærk profession skal stå på et solidt vidensgrundlag. Det gælder for lærerprofessionens vedkommende i form af både en solid grunduddannelse samt muligheden for efteruddannelse og kompetenceudvikling gennem et langt lærerliv.

Tilgang og frafald i lærerprofessionen

Tilgangen til læreruddannelsen har dog været vigende over en årrække og ligger nu på det laveste niveau i mange år (i 2024 ca. 2200 optag-

ne). En nyere EVA-undersøgelse ([EVA, 2023](#)) viser, at en stor del (48 pct.) af de studiesøgende unge, som har overvejet en læreruddannelse, men ender med at vælge den fra, begrundes fra valget med, at de mener, at arbejdsvilkårene som lærer ikke er gode nok. Omvendt viser undersøgelsen også, at det i høj grad er lærerarbejdet, der trækker, når de unge overvejer en læreruddannelse – det er i høj grad meningen i arbejdet og det at kunne gøre en forskel, som tillægges værdi. (...)

En del erfarne lærere vælger også at forlade lærerjobbet. En undersøgelse fra 2019 viste, at blandt lærere i folkeskolen i aldersgruppen 40-59 år havde ca. 6 pct. forladt folkeskolen det seneste år svarende til ca. 1.400 lærere ([KL/Momentum 2019](#)).

En nylig international OECD-undersøgelse (OECD, 2024) viser, at Danmark er absolut topscorer på andelen af læreruddannede, som forlader professionen til fordel for andet erhverv. Hvert år forlader ca. 10 pct. af lærerne i Danmark professionen af anden årsag end pensionering. I Danmark arbejder nu ca. 28.000 læreruddannede uden for folkeskolen, ([Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2021](#)).

Manglen på uddannede lærere og konsekvenser for professionen og samfundet

FN peger på "an urgent call for action" for at imødegå en vedholdende og stigende lærermangel i hele verden. Ifølge FN forværres udviklingen med lærermangel af den fortsatte nedslidning af lærere, brugen af ikke-læreruddannede personale, mangel på faglig udvikling og støtte samt utilstrækkelige rammer og vilkår for at lykkes med ikke mindst inklusionsopgaven. Denne udvikling driver ifølge panelet både lærere og potentielle nye lærere væk fra lærerprofessionen. ([FN, 2024](#)).

I foreningens nylige medlemsundersøgelse belyses konsekvenser af de stadig flere ikke-

læreruddannede ansatte i skolen (DLF, 2024). Medlemmerne peger næsten entydigt på, at konsekvensen af, at eleverne i stigende omfang undervises af ikkelæreruddannede lærere, er, at det går ud over kvaliteten i undervisningen og som følge deraf elevernes trivsel og faglige udvikling. Medlemmernes vurdering stemmer således i høj grad overens med den eksisterende forskningsviden om værdien af læreruddannede lærere i skolen.

Kollegial sammenhængskraft og professionsforpligtelse

I samme medlemsundersøgelse peges derudover på konsekvenserne af flere ikke-læreruddannede kollegaer for det samlede lærerkollegium. Især fremhæves det, at færre læreruddannede kollegaer forringer mulighederne for kollegial faglig sparring og udvikling, som alt andet lige kan siges at medvirke til at svække lærerprofessionens kollegiale sammenhængskraft.

Teorien om professionel kapital antager, at medarbejdere på skoler med høj professionel kapital har større engagement og arbejdsglæde, mindre stress og udbrændthed med deraf følgende positive effekter på undervisningens kvalitet og elevernes læring. Erfaringerne fra foreningens

Kongresvedtagelse om en stærk lærer- profession

Vedtagelse

Danmarks Lærereforening har i 150 år været professionsfællesskab for en lærerstand, der har taget ansvar for at udvikle folkeskolen til en samfundsbærende institution. Den arv skal vi værne om - og vi skal øge bevidstheden i vores omverden om værdien af en stærk og respekteret lærerprofession.

Vi har formuleret et professionsideal om vores ansvar for elevernes undervisning og skolens udvikling i samfundet. Og vi udvikler fortsat vores professionsstrategi, hvor vi gennem samarbejde varetager medlemmernes pædagogiske, faglige, økonomiske, og tjenstlige interesser jf. foreningens formål.

På kongressen i 2023 besluttede vi med en af vores målsætninger, at *alle læreransatte i folkeskolen skal have en læreruddannelse og være fagligt opdaterede til gavn for lærerprofessionen, eleverne og samfundet.*

Med afsæt i vores idealer og vores strategi vil foreningen fortsat stille krav om en markant styrkelse af folkeskolens økonomi og tydeliggøre betydningen af et godt arbejdsmiljø og aftalte rammer i arbejdet, der sikrer en bedre balance mellem krav og resurser. Samtidig vil vi have fokus på at tydeliggøre betydningen og ansvaret blandt beslutningstagere og folkeskolens interessenter for, at de også har et ansvar for i deres beslutninger og handlinger at understøtte en stærk lærerprofession, der kan udvikle folkeskolen og i deres daglige virke opfylde folkeskolens formål og undervisningsmål.

PROFESSIONSIDEAL FOR DANMARKS LÆRERFORENING

En lærerprofession, der er kendetegnet ved:

- at varetage undervisning af høj kvalitet, der bygger på solid viden
- at tage ansvar for at virkeliggøre samfundets værdier jf. folkeskolens formål
- at tage ansvar for løsning af individuelle og fælles opgaver på skolerne
- at medvirke aktivt til lærerstuderendes uddannelse og nye læreres introduktion til faget.

En stærk folkeskole, der kan bære samfundet videre gennem generationer, forudsætter en stærk lærerprofession, der har resurser og rammer til at udvikle sig og løfte alle elever.

Vedttaget af Danmarks Lærereforenings kongres, forsamlet til møde den 29.-30.oktober 2024

Kredsforperson i HLF Merete S. Knuhtsens tale ved kongres 2024

Kære Kongres

Jeg hilser debatten om en stærk lærerprofession meget velkommen på Kongressen, så tak til Hovedstyrelse og FU for at rejse debatten og give plads for så dyb og grundig debat om vores profession.

Jeg bor i Helsingør kommune. På mange måder en gennemsnitligt dansk provinsby med knap 65.000 indbyggere. Nok mest kendt for det slot, der pynter yderst på øret. En stolt by, der til næste år fylder 600 år.

Vi har lange skoletraditioner i Hamlets by,

Helsingør, der med Herluf Trolle og Birgitte Gøyes almueskole i byen i slutningen af 16-tallet, rækker mere end 450 år tilbage i tiden. Men det er en tradition hvis fundament, slår sprækker og er ved at smuldre i den gamle by.

Og hvorfor så det? Det håber jeg disse data fra Helsingør vil svare på.

1.august 2024 var vi 462 månedsansatte læreransatte. Og så var vi 163 timelønnede vikarer. Gode folk. Men ikke de stabile og kompetente kollegaer, som sikrer en god folkeskole med undervisning af høj kvalitet. Og det slider på arbejdsmiljøet for de fastansatte, der skal løse kollektivets opgaver, så som klasselæreropgaver, vejlederopgaver, mv. I kredsen har vi kigget på data om de ansættelse, der var i 2023. Og vi ser følgende:

- 30 % af de 80 lærere som blev ansat i 2023 var lærere, som var gået på pension før sommerferien og blev genansat til at undervise i enkelte fag.
- 25 % af de lærere, der blev ansat i 2023 i faste stillinger, var stoppet inden udgangen af 2023.
- 31,25 % af de ny ansatte lærere havde ikke en læreruddannelse
- Flere af skolerne havde en personaleomsætning på mere en 30 %
- På nogle skoler er andelen af lærere uden læreruddannelse mere end 25 %
- Vi får henvendelser fra lærere uden læreruddannelse, om at de sættes til undervisningsopgaver, de ikke selv mener at være kvalificeret til

Vi har en opgave i Helsingør. Det er vi klar over. Men...

Hvis Danmark får og fastholder en attraktiv

læreruddannelse, der kan tiltrække kompetente unge, så lykkes vi måske.

Hvis lærernes ikke får bedre arbejdsvilkår til at løse folkeskolens opgaver, så lykkes vi måske.

Hvis lærernes formår at skabe bæredygtige undervisningsfællesskaber sammen på skolerne, så lykkes vi måske.

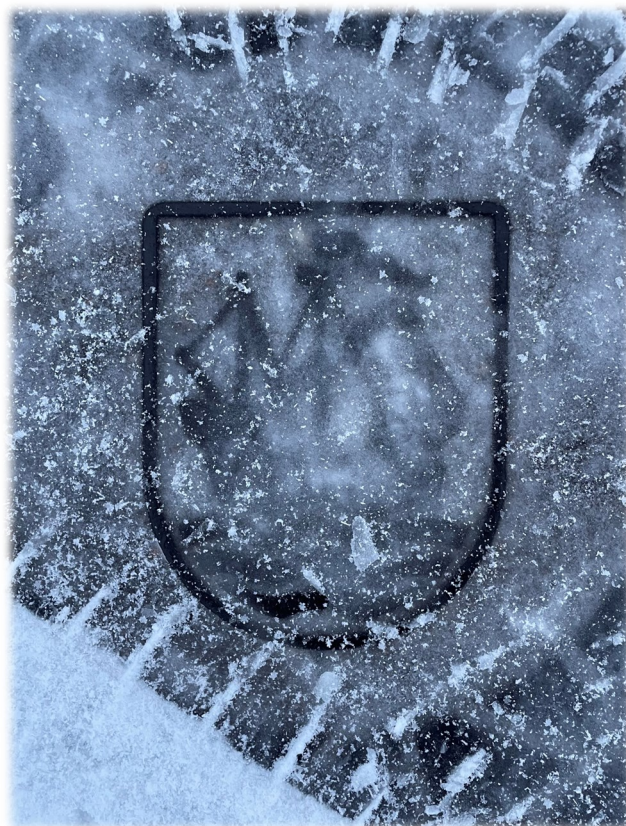
Der er bare alt for mange hvis'er.

'Something's rotten in the State of Denmark'.

For det er ikke bare en Helsingør-ting. Nej, selve folkeskolens fundament, nemlig en kompetent og professionel lærerstand, er ved at smuldre. Alt for få ønsker at uddanne sig til lærere.

Og så har vi alle, og ikke bare os i Helsingør, en opgave. Den udfordring må og skal vi løse.

Tak for ordet.

Tillid til lærernes dømmekraft!

Indlæg i debatten fra Rikke Johansen, Københavns Lærereforening

"Lad os nu please beholde lærernes dag for os selv". Sådan var overskriften på et debatindlæg i vores fagblad folkeskolen i anledning af lærernes dag. Det satte gang i en heftig debat, som betød, at Folkeskolens debatteam måtte gribe ind og slette opslag og bede om den gode tone.

Jeg er ærlig talt lidt målløs, for noget er da helt galt derude i folkeskolen, når et sådant opslag kan starte en sådan debat. Det er jo for pokker en FN mærkedag, som handler om at sætte fokus på uddannelse og god undervisning.

Der er for mig en indikation på, at der er sket

et skred i måden, vi driver skole på. Det startede lidt harmløst med lærerværelset, som skulle hedde personalerum. Eleverne der blev kaldt for børn, Vi begyndte at sige "de voksne omkring børnene" i stedet for lærere. Vi begyndte at tale om trivselsarbejde i stedet for klasserumsledelse osv.

Det helt store skred er for mig at se sket med implementeringen af et fælles kommunalt børnesyn rundt omkring på skolerne. Det har mange steder haft en katastrofal indvirkning på lærernes selvforståelse og vores mulighed for at udføre vores job.

Lærernes job har altid handlet om lærer-elevfagrelationen. Vi har kigget ud i verden og gjort eleverne verdensvendte. Gennem fagene har vi dannet og uddannet eleverne til en verden med rettigheder, pligter, medansvar, ligeværd og demokrati.

Vi har sat retning gennem fagene og vores formålsparagraf og ikke gennem et børnesyn.

Når man mange steder går til sin ledelse og for længst har nået sit "metodeloft", mødes man af det ressourceorienterede børnesyn og sætningen "alle børn gør det så godt de kan". Sociologen Ramus Willig skrev i 2013 en bog om kritikens U-vending.

I bogen beskriver han hvorledes samfundskritik vendes til selvkritik. Det er præcis det børnesynet gør ved os lærere. Den kritik vi kommer med, og som drejer sig noget udenfor os selv, - Det kan være et barn i mistrivsel, en elev med faglige udfordringer, eller en elev, som har svært ved at være i de rammer der er i klasseværelset, vendes pludselig mod os selv.

Man går fra sådanne møder med en følelse af afmagt og frustration, fordi du i stedet for hjælp og opbakning til et problem, får en følelse af, at du ikke gør det godt nok. At du måske ligefrem har et dårligt/ forkert børnesyn. Din faglighed er tilmed blevet negligeret. Din kritik stopper, for hvem ønsker at have et forkert børnesyn. Man føler sig magtesløs og værnet bliver opgiveness og ligegyldighed.

Det er virkelig katastrofalt. Det betyder mindre nærværende og engagerede lærere. Læ-

rere der bliver bange for at begå fejl, lærere der undgår konflikter og lærere der opgiver at stille krav. Det skaber et rigtigt dårligt arbejdsmiljø og mistrivsel blandt både elever og lærere. Det har vi den seneste tid set mange eksempler på.

Det her kan ingen være tjent med! Vi er derfor nødt til at tage den svære samtale om vores profession, og måden vi driver skole på.

Her kigger jeg hen på skoleledernes formand, for jeg tænker vi har en stor opgave i sammen at få talt skolen og lærerne op. Skolelederne er selv uddannede skolelærere og i min optik har I en forpligtelse til at tale lærerne og lærerprofessionen op på skolerne.

Et lille sted at starte kunne være at vi alle steder kunne få lov at fejre lærernes dag. At vi kunne få lov at føle stolthed over det vi kan i kraft af vores profession.

Derefter kunne næste skridt være, at vi igen begynde at tale et skolesprog, hvor undervisning og pædagogik igen kunne være omdrejningspunkt i langt højere grad end læring og trivsel. For tro mig når jeg siger, at VI har brug for at føle stolthed ved vores fag og vores profession. Vi har brug for at vores dømmekraft tages alvorligt og bakkes op.

Tak for ordet!

Bagsiden

Fejring af 150 års jubilæum

Stort tillykke til DLF med 150 års jubilæet

